

Menekşe Toprak

DE Jİ VA VU

—
Türk
Edebiyatı
Roman
—

Menekşe Toprak, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Berlin ve İstanbul'da yaşayıp yazıyor, ayrıca radyo gazeteciliği yapıyor. Edebiyata öykü yazarak başlayan yazarın eserleri Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve Sırpçaya çevrildi. *Ağıtın Sonu* adlı romanı 2015 yılında Duygu Asena Roman Ödülü'ne, *Arı Fısıltıları* romanı ise 2019-Ankara Üniversitesi Roman Ödülü'ne değer görüldü. Yazar son olarak *Dejavu* adlı roman projesiyle Berlin Kültür Senatörlüğü'nün 2021 edebiyat bursunu kazandı. Eserleri: *Valizdeki Mektup* (öykü) *Hangi Dildedir Aşk* (öykü), *Temmuz Çocukları* (roman), *Ağıtın Sonu* (roman) *Arı Fısıltıları* (roman)

www.meneksetoprak.com @MenekseToprak

DEJAVU

Yazan: Menekşe Toprak

Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2022 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Eylül 2022 / ISBN 978-625-8215-13-7

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu

Sayfa uygulama: Taylan Polat

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Dejavu

Menekşe Toprak

Berlin Kültür Senatörlüğü'nn 2021 Yılı Edebiyat
Bursu dl'ne değer görülmüřtür.

I

Arayış

Fakat buna rağmen işte otomobilin içinde bu büyük şehrin baş döndürücü cereyanına kapılmış gidiyordum. Gece reklamlarının ışık şenliği ile donanmış asfaltları, pırıl pırıl yanan caddelerde binlerce otomobil, otobüs, tramvay arasında onlarla beraber tıpkı onlar gibi esrarengiz ellerin köşe başlarında yaktığı fenerle verilen garip işaretlere tabi, duruyor, yürüyorduk, artık kendi irademizden çıkmıştık, hareketımız, her şeyimiz bu muazzam şehrin hayatını tanzim eden gizli bir kuvvetin elinde idi.

Suat Derviş, *Berlin'de ben*, *Vakit* gazetesi, 09.01.1929

Berlin 2019

Buradayım yine. Çift şeritli yolun bu kesitinde durmuş, demir parmaklıkların ardındaki camiye, ikinci namazından sonra pek sessizleşmiş olan bahçeye, bahçede küme küme sıralı mezar taşlarına bakıyorum. Yıllar sonra bir kez daha buraya gelmiş midir, diye soruyorum kendi kendime. Öyle ise, mutlaka savaştan sonra ve duvar henüz inşa edilmeden önceki bir zaman dilimine denk gelmiş olmalı bu geliş. Ne uçsuz bucaksız arazinin bir köşesindeki bu cami var ne de cami fikrini yeşertebilecek bir tarih bu. Onun, artık orta yaşa gelmiş olan ablasıyla birlikte tam da burada dikildiğini ve en az bir kez gökyüzüne baktığını hayal ediyorum. Dikilmişken böyle, motor seslerini, patırtıları, yeknesak uçak homurtularını duymuş, gözlerini kısıp buradan bile seçilebilen şehrin askeri havaalanının hangarlarına da bakmışlardır mutlaka.

Üzeri ŞEHİTLİK yazısıyla kabartılmış levhanın altından geçiyor, aynı noktada benzer bir levhanın altından onların da on yıllar önce geçtiğini görür gibi oluyorum. Sanki bir suçu tek başına üstlenmiş de olay yerine geri dönen bir fail gibi önde yürüyor. Rehberleri ise şehrin mezarlıklarından sorumlu bir memur –diyelim ki adı Frau Klein. Kadın bir şeyler anlatıyor. “Kayserin hediyesi, Osmanlı, Türk toprağı, silah kardeşliği...” Yas tutanı huzursuz edebilecek bu söyleyiş delip geçiyor bütün zamanları, onun bugüne ulaştığını düşünmeye kalkıştıgımdaysa tuhaf, yabancı bir sese dönüşüyor.

Beyaza çalan caminin yerine yeşil bir kulübeyi yerleştiriyorum zihnimde. Bir şey değişmiyor. Çünkü mezar taşları savaştan

sonra nasıl tanzim edilmişlerse öyle de gelmiş olmalılar bugüne. O ise yönünü, gövdesinin alışkanlığı ve ayaklarının tayiniyle bulmuştur mutlaka. Görebiliyorum: İstanbul kabristanlarındaki gibi minareleri andıran taşlara öylesine bakıyor; gözü, basık ve eskilikleriyle adeta yosun bağlamış olanlarda daha çok. Her bir taşın başında bodur taflanlar var. İnsanın dikkatini dağıtacak kadar canlı ağaççıklar. Ama aldırıyor; hiçbir şeyin, hiç kimsenin tesiri altına girip de oyalanmayacak kadar kararlı görünüyor. Arapça duaları, Arap ve Latin harfleriyle yazılmış isimleri okuyor: Paşalar, sefirler, din görevlileri, doğum-ölüm yılları... Tanıdığı bir isim, bir harf, bir işaret? Yok. Öyleyse Frau Kline'ın anlattıklarına inanmak zorunda. Bazı taşlar savaş sırasında kırılmış, kaybolmuş, bulunanlar yerine konmuş, bulunamayanlar için yeniler uydurulmuş. Üstelik o ne bu şehirde şehit kabul edilebilecek bir devlet adamı ne de devletin sonradan sahiplenebileceği bir şahsiyetti. Berlin'den dünyaya açılmaya karar vermiş dikbaşlı bir kadının babasıydı en çok.

Ama yine de bir durak aramalı, o durakta teselli bulabilmeli. İşte, iki sütunun arasında üst üste konmuş, biri açık, diğeri koyu renkli iki taş. Üstteki koyu taşta *Hafiz Schüikrü*, alttakinin üzerinde ise *Muhterem Eşi Nuriya* yazıları okunuyor. Tanıdık. İsimlerin altındaki doğum ve ölüm tarihleri, taşta kazınmış duasıyla göze aşına. Sütunun hemen yanında bir yastığı andıran eski taş ise isimsiz ve sade. Aradığı durak bu olabilir mi?

Eli isimsiz taşın üzerinde, eteğini önden bacaklarının arasına toplayıp yere çömeliyor. Bluz yeninin altından bileğine doğru sarkmış mendili çıkarıyor. Ama gözyaşı yok. Kupkuru. Gövdesi ve aklı donmuş gibi.

Ablasının "Kuzum" diyerek ayağa kalktığını görür gibi oluyorum şimdi. Etrafı koyu halkalarla çevrili gözleri çukura inmiş olan ablanın elinde içi su dolu bir metal kutu var. Onun bu kutuyu nerede bulduğunu, suyu ne zaman ve nerde doldurduğunu

merak edebilir ama etmiyor. Ne kadar yaş alırsa alsın, o yaşa hep ondan önce ulaşan ablası bu ne de olsa. Aralarında sadece birkaç yıl olsa da anne rolünü seve seve üstlenmiş, herkesten önce elini tutan hayat arkadaşı. Ablanın elindeki kaba kutsal kâseye bakar gibi bakıyor, ardından da o kabın taşa doğru eğilişini, suyun usulca toprağa dökülüşünü seyrediyor. Suyun toprağa kavuşması bir dua gibi. O halde avuçlarını açıp dua edebilir şimdi. Kuşkusuz, savaş sonrasının Berlin’inde, askeri bir havaalanının hemen dibindeki bir Müslüman mezarlığında yapılan bu dua, İstanbul’da, mesela Karacaahmet Mezarlığı’ndaki bir duadan farklı olacaktır. Doğduğu toprakların çok uzağında, taşı ona ait olup olmadığı bile belli olmayan bu mezarlıkta yatan bir babadan özür dileyebilir ve yine o babaya bu dünyayı şikâyet edebilir.

Sonunda girişinde ŞEHİTLİK levhasının asılı olduğu, belki de gerçekten sadece şehit olanların kabul edildiği kabristanda, üzerinde ne bir ismin ne de bir duanın yer aldığı mezar taşına sırtını dönüyor.

Onlar böyle yola devam ederlerken o taşa dokunuyorum ben de. Bunun babanın mezar taşı olduğunu nereden çıkardım ki şimdi?

Bir yol arıyorum ben de. Yeniden başlayabilmek için bir durak belki de. Elimde yarım yamalak bilgiler, zihnimde tamamlanamamış eski bir hikâyeye bu şehirde böyle kalakalmış olmama şaşıyorum. Ama şaşmamalı; şaşmalı, diyorum bir yandan da. Bir şeyden güç bulmalı. Hikâyeye bir başlangıç aramalı.

Elimin altındaki taş serinliğini yitirmişken bu kez de şehrin merkezinde hayal ediyorum iki kadını. Kabristandan sonraki duraklarını. Bir zamanların o ışıltılı, kalabalık caddesine inşaat takırtıları arasından geçmişlerdir. Yıl 1952, 1953 olmalı. Ne muazzam bir yeniden karşılaşma ama. Farklı üniformalı askerlerin ve sessiz bakışların karşısında nasıl da şaşkınlar öyle. Şehre dair bildikleri bütünlüklü tüm resimler yırtılmış da yeniden yapıştı-

rılırlarken yırtık çizgiler ve eksik parçalar yüzünden şehir tanınmaz hale gelmiş sanki. Şurada yol boyu yıkılmış düzinelerce binanın yokluğu ağızda oluşan kara bir boşluk gibi. Şu köşedeki çatisız duvarlar, şurada molozlar, taşlar ve yıkık evlerin arasından birden çıkıveren insanlar. Nollendorf Platz'tan Tauentzien Caddesi'ne kadar süren bu tersyüz olmuşluk hali, kilisenin kırık kubbeleriyle doruk noktasına ulaşıyor. O ünlü mağaza, o parası olana zenginliğini hatırlatan ihtişamlı mağaza nasıl da sönük. Bir zamanlar vitrinlerinde mankenler incecik endamlarıyla kumaşı cevhere çevirirken, şimdi yoksulun ve açlığın bakışına çevirmiş yüzünü: Vitrinlerinde kangal kangal sosisler, salam ve teneke konserveler var.

İnsan binaya, kiliseye, kırılmış kaldırıma, sokağa acır mı, diye soruyorum kendi kendime.

Acır. Kendine acır gibi acır.

Elimi yassı taşın üzerinden çekip yanı başındaki taflanın diri yaprağında gezdiriyorum bir süre. Birden üzerime düşen koyu gölgeyi fark ediyor, ayağa fırlıyorum. Bunu öyle hızlı yapmış olmalıyım ki gölgenin sahibi geriye doğru bir adım atıyor.

Genç bir adam bu. Kısacık kırpılmış bıyıkları, uzun kollu, yaka-sız beyaz gömleği, koyu kumaş pantolonu ve bana şüpheyle bakan kısık gözleriyle buraya, bu camiye ait olduğunu imliyor.

“Kusura bakmayın” diyor adam. “Sizi geçenlerde yine burada görmüş olabilir miyim? Bu mezar taşları epey eski, cami yapılmadan çok önceden vardılar, biliyorsunuz değil mi?”

“Biliyorum” diyor ve üzerinde ölüm tarihi olarak 1924 yılının kazılmış olduğu Hafız Şükrü'nün mezar taşını gösteriyorum. “Bakın, kabristanı kuran imam da karısıyla birlikte burada yatıyor!”

Adam soru dolu gözlerle beni inceliyor. Biliyorum ki kısa kızıl saçlarımla, renkli küpe ve bilekliklerimle, sırt çantam ve üzerimdeki kotumla tartıyor, konumlandırmaya çalışıyor beni. Sanki

ne işiniz var burada dememek için “Araştırmacı mısınız?” diye soruyor sonunda.

“Evet! Üzerinde çalıştığım bir yazarın babasının mezarını arıyorum. Charité Hastanesi’nde tedavi olurken vefat ettiği için buraya defnedildiği biliniyor.”

“Yazar mı? Babası mı? Biz cami yönetimi olarak mezarlığın kayıtlarını bilgisayara geçirdik. İçeride ofisimiz var, sordunuz mu?”

“Biliyorum, sordum” diyorum. “Ama aradığım isim sizin kayıtlarda yok.”

Yazık, der gibi bir harekette bulunuyor adam. Ya da aslında bambaşka bir şey söylemeye çalışıyor da ben böyle anlıyorum. Neden ilgileniyor ki benimle? Buradaki varlığımdan hazzetmediğini tahmin etmek zor değil. Huzursuz. Susuyor. Susmasa ve sorsa ona araştırmamdan bahseder miyim, bilmiyorum. Eminim, anlatsam bir süre ilgiyle dinleyecektir onun hikâyesini. Kısa bir süre. Yüz ifadesi ben anlattıkça değişecek, elleri, kolları huzursuzca kıpırdanacak. Er geç ağzımdan çıkacak olan “sakıncalı” kelimesiyle birlikte kaşlarını çatacak. Eğer kavgacı bir mizaca sahipse tartışmaya kalkışacak benimle, hatta belki de kabalaşacak.

Aslında böylesi daha iyi. Konuşmanın yolunu kapatması. Huzursuzca susması, derken kaçamak bir göz selamından sonra camiye doğru uzaklaşması.

Dış kapıya yöneliyor, Şehitlik yazısının altından geçerek çift şeritli yola giriyorum. Karşı kaldırımdaki otobüs durağında kadınla erkekli kalabalık, esmer bir grup var. Muhtemel ki eski askeri havaalanının hangarlarında yaşayan mülteciler bunlar. İki durak ötedeki kampa gitmek için otobüs bekliyorlar.

Onlara bakarken aklıma yedi ay sonra bitecek olan bursum ve İstanbul’daki bölüm sekreterinden aldığım dostane ama aslında bir uyarı olduğunu bildiğim mektubu geliyor. *Üç aylık ücretsiz izinden sonra asistanlık görevinize geri dönmeniz, aksi takdirde...*

Dikkatimi yerde kıpırdayan bir şey çekiyor, göğsümde ve boğazımda düğümlenen sıkıntıyı unuttur gibi oluyorum. Önüm sıra hareket eden bir kürk, minik bir hayvan başı. Bir sincap bu. Sincap kuyruğunu sallaya sallaya bir kestane ağacına doğru koştururken aklıma kadınların bir zamanlar boyunlarına doladıkları tilki kürkleri, omuzlarda sallanan ölü tilki başları geliyor. Ötüşlerini nedense ancak şimdi fark ettiğim kuşlar, eşit aralıklarla kaldırımları süsleyen şu kestane ağaçları, diğer canlılar. Sadece onlar, ama en çok onlar hiç değişmeden koca bir asrı aşırıp bugüne ulaşabilmişler sanki.

Birden genç bir kadının resmi iliştiriyor gözüme. Bakışlarıyla, duruşuyla eski sessiz film yıldızlarını andırıyor kadın. Resim siyah beyaz ama ben onun menekşe rengine çalan yeşil gözlerini tanıyorum. Şık, bej eldivenler içindeki parmaklarını uzatışını, bir deste kâğıdı kavrayışını. Yürüyor şimdi. Omuzları dik, başı yukarıda, bakışları mağrur, meydan okuyor. Derken zihnimdeki sahne değişiyor, pofurdayan bir trenin raylar üzerindeki ta-kırtısını duyuyor ve “İşte” diyorum, “işte, buraya, bu şehre sayısız kere varışından, kara trenin hışımla şehre girişinden biri.” Anlıyorum ki ancak böyle başlayabiliyorum onun buradaki hikâyesine, ancak bu yolla şehirdeki varlığıma bir sebep bulabiliyorum.

Varış

Kömür ateşiyile harlı tren hışımla şehre doğru ilerlerken birinci sınıf bir vagonunda oturan genç kadın dışarıya bakıyordu. Sabahın ışığı küçük, simetrik yüzünde kâh soluk kâh koyu gölgeler bırakarak geziniyor, kadın ışığın bu oyunundan habersiz öylece oturuyordu. Baktığı halde ne pencereden akıp giden yeşilliği ne de yeşilliğin arasında bir görünüp bir kaybolan gölü görüyordu. Görse, gölün sabahçı kuşlarına, o kuşların arasında en iyi bildiği ördeklere, sazlıkların kenarlarına çakılı direklere konmuş o çok narin ve tuhaf güzellikteki leyleklere, kalabalık kazlara takılırdı mutlaka bakışları. Avcı bir kuşun nasıl hızla göle dalıp aynı hızla gagasındaki balıkla sudan çıktığını izlerken “Karabatak mıydı o?” diye sorardı kendine. Göl birden ormanın ardına gizlenip yeniden ortaya çıktığında bu suda martıların yaşayıp yaşamadığını merak eder, suyun maviliğini Boğaz’ın rengine, yüzeyini durgun Marmara’nın pürüzsüz aynasına benzetirdi muhakkak. Her benzetiş bir çağrışım olduğuna göre muhtemel ki henüz menzile bile varmamışken memleket özlemi düşerdi içine.

Dalgındı ama uyumuyordu. Adeta nefes alıp veren bir canlı gibi sanki hep aynı engele takılan, yalpalayan ama hiç şaşmadan doğrulup yoluna devam eden trenin zorbalığına alışmıştı: Başlı trenin hamleleriyle öne doğru meylettğinde anında geriye doğru kaykılıp eski yerini buluyor, parmaklarını sayfa aralarına sokarak kavradığı kitap kucağından yere doğru kaydığında harekete geçip engel oluyordu buna.

Tren keskin bir viraja girip de zangırdadığında yerinden sıçradı. Dalgınlık bir çeşit yarı uyanıklıktıysa eğer, o zaman şimdi tam uyanmıştı: Kucağındaki kitabı tam kavramış, güneşin keskinleşen huzmelerini bütün bütün algılamıştı.

Dik oturuşa geçerken karşısındaki kadınla adam dikkatini çekti ilk olarak. Kır saçlarını ortadan ayırarak topuz yapmış kadının gözleri her an açılacakmış gibi kapalıydı; kadife şapkasını kucağına, eldivenli elini ise şapkanın yanına bırakmış, dimdik oturuyordu. Adamsa kadından daha genç, sarışındı. Uzun bacaklarını otururken tam ne tarafa toplayacağını bilememiş de sonunda bitiştırmekte karar kılmış gibi bir hali vardı.

Adamın kıpırdadığını fark ettiğinde kucağına çevirdi bakışlarını. Kitabı kapatıp yanı başındaki masacığa bırakmadan önce açık sayfanın arasına kitaba ait kırmızı ipçığı geçirdi, seri hareketlerle. Bluzunu, ardından da eteğindeki potlukları minik darbelerle çekiştirip düzeltirken yanı başındaki kadına döndü.

Bu vagona gerçek anlamda uyuyan biri vardıysa o da ablası Hamiyet'ti herhalde. Üzerindeki örtü beline doğru inmiş, yüzü koltuğun kenarlığına dayadığı kollarının arasına gömülmüştü yarı yarıya. Uzunca birkaç lüle saç tokalarından sıyrılıp ensesinden omzuna, birkaçı da boynundan yanağına doğru elektriklenmişti. Kara saçları, narin boynu ve enseden itibaren gömleğin yakasından seçilen pürüzsüz, beyaz teniyle bir kuğuyu andırıyordu.

Gayri iradi uzandı, örtüyü ucundan kavrayıp hızlıca ablasının şakaklarına değin çekti, parmaklarıyla kaba, çatik kaşlarıyla kızgındı. Kızgındı, çünkü adamla kadının üzerlerine dikilmiş bakışlarını hissediyordu.

Onların trene birkaç saat önce bindiklerini hatırlıyordu. Yarı uyanık yarı uykulu bir vaziyetteyken karşısındaki boş koltuklara geçtiklerini görmüş, oturuşlarına, fısıltılarına dikkat kesilmiş, konuştukları dilin bildiği hiçbir dile benzemedi-

ğini düşünmüştü. Çok geçmeden de unutmıştu onları. Çünkü sanki uykuya ara vermişler de trenin hareket etmesiyle birlikte kaldıkları yerden devam ediyorlarmış gibi bu kısacık fısıldaşmanın ardından gözlerini yummuş, sessizlikleriyle adeta unutturmuşlardı kendilerini. Sivri, uzun yüzleri, hafif çekik mavi gözleriyle birbirlerine benzeyen ikili öyle zararsız, kadın ilerlemiş yaşına rağmen öyle çocuksu ve iyi niyetli görünüyordu ki.

Onları izlerken böyle, bakışları yumuşadı ister istemez, dudaklarına belli belirsiz bir gülümseme yerleşti.

Uyuyana karşı saygılı davranmak kaygısıyla günaydın manasında sessizce selamlaştılar. Kadın genç adama bir şeyler söyleyip başıyla dışarıyı gösterdiğinde, o da pencereye döndü.

Şehre dümdüz bir araziden geçerek giriyorlardı. Hiç ekilmeyen yeşillikten sonra toy çalılıklar, boşluklar, inşaatlar, yükselmeye başlayan yapılar ve tren yoluna paralel dizi dizi binalar... Sabahın ışığı camlarda yaldızlanıyor, pencereleri koyultuyordu. Bir pencere açıldı birazdan, dışarıya bir bez ile onu tutan tombul bir el uzandı, bez havada çırpındı, tozlar uçuştı, dağılıp silikleşti. Başka bir pencerede ise belli ki havalandırma ya bırakılmış yorgan ve yastıklar ile kolları ve gerdanıyla hayli etli kızıl saçlı bir kadın gözüne çarptı. Tren hareket etmese uzun uzun bakacak bu resme, kendisine böyle çarpıcı gelen şeyin ne olduğunu anlamaya çalışacak. Ama uzaklaşıyorlardı. Aklında puf yastıklar, yün yorganlar, bulutlar, anaç bir kadın vardı. Fark etti ki bunlar düşünceydi. Penceredeki kadından çok başka, çok eski bir şey. "Holle Kadın" dedi kendi kendine ama anında da unuttu bunu. Çünkü merkeze yaklaşıyorlardı. Tanıdığı binaların silüetleri belirginleşmeye, tren raylarına paralel uzayan caddede insan kalabalığı artmaya başlamıştı. Trafik polisleri, atlı arabalar, faytonlar, süvariler ve sayıca bunları katlamış ve hızlanmış gibi görünen otomobiller, kıvıl kıvıl. Dikkatlice baktı ve otomobilin direksiyonunda bir kadını gördüğünü sandı.

“Öyle ya, harem kültüründen, kapalı odalardan çıkıp sokaklarda tek başına yürümeyi öğrendik biz kadınlar, diye düşündü. Üstelik de bir paşa torunu, konak kızı olarak nereden nereye... Ülkenin insanını, kenar mahalleleri, işçi sınıfını, yoksulluğu, çamuru, açlıktan ölünebileceğini, açlık yüzünden etini satan kadınları tanıdığını biliyordu artık. En az bir yıl mahkeme muhabiri olarak çalışmış, katili, hırsızı, fuhuş yapan, yapmak zorunda olan kadınları dinlemişti. Ne büyük dramlar. Çoğu sanki bir dalgınlık anına gelmiş insanlık trajedileri.”

İşsiz bırakılmış bir kadın akademisyen Berlin sokaklarında Suat Derviş'in yüz yıl önceki izini sürüyor. Yabancı bir ülkede kalemiyle geçinmeye, ayakta durmaya çalışan bir yazar. O da yitirmiş midir umudunu? Yoksa, erkeklerin sen yapamazsın bakışlarına; Batı'nın, bize o büyüğü Şark'ı anlat dayatmalarına aldırmandan yürüyüp gitmiş midir özgürce? Âşıkken, yoksulken, yazarken, gülerken, ağlarken yüreğine oturan, İstanbul'u ve Berlin'i, geceleri ve gündüzleri birbirinin aynısı kılan o dejavu duygusunu yaşamış mıdır?

Menekşe Toprak, Suat Derviş'i günümüz kadınlarıyla bir Dejavu'da buluşturuyor. Her şey size aşına gelecek.

